

Međusobno nepristrane Hadamardove matrice i asocijacijske sheme

Daniel Šanko
daniel.sanko@math.uniri.hr

Sveučilište u Rijeci - Fakultet za matematiku

17.06.2024.

Sadržaj

- 1 Hadamardove matrice Bushovog tipa**
- 2 Latinski kvadrati**
- 3 Asocijacijske sheme**
- 4 Asocijacijske sheme s 5 klasa**

Definicija

Hadamardova matrica *reda n je* $(1, -1)$ - *matrica H za koju je* $HH^\tau = nI_n$.

Primjer

$$H = \begin{bmatrix} - & 1 & 1 & 1 \\ 1 & - & 1 & 1 \\ 1 & 1 & - & 1 \\ 1 & 1 & 1 & - \end{bmatrix},$$

gdje smo radi preglednosti s – označili –1.

Dvije Hadamardove matrice H_1 i H_2 reda n su *nepristrane* ako je $H_1 H_2^\tau = \sqrt{n} H_3$, za neku Hadamardovu matricu H_3 . U tom slučaju je n nužno potpuni kvadrat. Hadamardovu matricu za koju vrijedi da su sume svih redaka i svih stupaca jednake i iznose $\sqrt{n}$ nazivamo *regularnom*.

Teorem (Kharaghani 1985.)

Postoji Hadamardova matrica reda $2n$ ako i samo ako postoji $2n$ $(1, -1)$ matrica $C_0, C_1, \dots, C_{2n-1}$ reda $2n$ takvih da:

- 1 $C_i^\tau = C_i$,
- 2 $C_i C_j = 0, i \neq j$,
- 3 $C_i^2 = 2nC_i$,
- 4 $C_0 + C_1 + \dots + C_{2n-1} = 2nI_{2n}$,
- 5 za C_0 možemo uzeti matricu sa svim jedinicama.

Dokaz.

Teorem (Kharaghani 1985.)

Postoji Hadamardova matrica reda $2n$ ako i samo ako postoji $2n$ $(1, -1)$ matrica $C_0, C_1, \dots, C_{2n-1}$ reda $2n$ takvih da:

- 1 $C_i^\tau = C_i$,
- 2 $C_i C_j = 0, i \neq j$,
- 3 $C_i^2 = 2nC_i$,
- 4 $C_0 + C_1 + \dots + C_{2n-1} = 2nI_{2n}$,
- 5 za C_0 možemo uzeti matricu sa svim jedinicama.

Dokaz.

Neka je r_i $(i+1)$ -ti redak matrice H . Stavimo
 $C_i = r_i^\tau r_i, i = 0, 1, \dots, 2n-1$.

Definicija

Hadamardova matrica Bushovog tipa je Hadamardova blok matrica $H = [H_{ij}]$ reda $4n^2$ s blokovima veličine $2n$, takva da vrijedi $H_{ii} = J_{2n}$ i $H_{ij}J_{2n} = J_{2n}H_{ij} = 0$, za $i \neq j, 1 \leq i \leq 2n, 1 \leq j \leq 2n$, gdje je J_{2n} matrica reda $2n$ čiji su svi elementi jednaki 1.

Primjer

Konstruirajmo Hadamardovu matricu Bushovog tipa koristeći konstrukciju iz dokaza prethodnog teorema.

$$H = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & - & - \\ 1 & - & 1 & - \\ 1 & - & - & 1 \end{bmatrix}$$

$$C_0 = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 & 1 \end{bmatrix}, C_1 = \begin{bmatrix} 1 & 1 & - & - \\ 1 & 1 & - & - \\ - & - & 1 & 1 \\ - & - & 1 & 1 \end{bmatrix},$$

$$C_2 = \begin{bmatrix} 1 & -1 & 1 & -1 \\ -1 & 1 & -1 & 1 \\ 1 & -1 & 1 & -1 \\ -1 & 1 & -1 & 1 \end{bmatrix}, C_3 = \begin{bmatrix} 1 & -1 & -1 & 1 \\ -1 & 1 & 1 & -1 \\ -1 & 1 & 1 & -1 \\ 1 & -1 & -1 & 1 \end{bmatrix}$$

Matrica

$$L = \begin{bmatrix} C_0 & C_1 & C_2 & C_3 \\ C_1 & C_0 & C_3 & C_2 \\ C_2 & C_3 & C_0 & C_1 \\ C_3 & C_2 & C_1 & C_0 \end{bmatrix}$$

je Hadamardova matrica Bushovog tipa reda 16.

Skup $\{H_1, \dots, H_m\}$, $m \geq 2$, Hadamardovih matrica Bushovog tipa za koji vrijedi da su svake dvije različite matrice nepristrane naziva se skup *međusobno nepristranih Hadamardovih matrica Bushovog tipa (MUBH)*.

Lema (2.7)

Neka su H_1 i H_2 dvije međusobno nepristrane Hadamardove matrice Bushovog tipa reda $4n^2$. Neka je $H_3(1, -1)$ - matrica takva da je $H_1 H_2^\tau = 2nH_3$. Onda je H_3 Hadamardova matrica Bushovog tipa.

Dokaz.

Neka je $X = I_{2n} \otimes J_{2n}$. Onda je H_3 Hadamardova matrica Bushovog tipa ako i samo ako vrijedi $H_3X = XH_3 = 2nX$. Imamo

$$H_3X = \frac{1}{2n} H_1 H_2^\tau X = 2nX.$$

Slično, $XH_3 = 2nX$. Dakle, H_3 je Hadamardova matrica Bushovog tipa. □

Definicija

Latinski kvadrat *reda n* je $n \times n$ matrica sa svojstvom da se svaki od n simbola $a_1, \dots, a_n$ pojavljuje točno jednom u svakom retku i u svakom stupcu.

Primjer

$$\begin{bmatrix} 1 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 2 & 3 & 1 \\ 3 & 1 & 2 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 \\ 2 & 1 & 4 & 3 \\ 3 & 4 & 1 & 2 \\ 4 & 3 & 2 & 1 \end{bmatrix}$$

Definicija

Latinski kvadrati L_1 i L_2 reda $n \geq 2$ su ortogonalni ako su svi uređeni parovi koji se dobiju njihovom superimpozicijom međusobno različiti.

Primjer

$$L_1 = \begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 2 & 3 & 1 \\ 3 & 1 & 2 \end{bmatrix}, L_2 = \begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 3 & 1 & 2 \\ 2 & 3 & 1 \end{bmatrix} \xrightarrow{\text{superimpozicija}} \begin{bmatrix} 11 & 22 & 33 \\ 23 & 31 & 12 \\ 32 & 13 & 21 \end{bmatrix}$$

Skup $\{L_1, \dots, L_t\}$, $t \geq 2$, latinskih kvadrata reda n je ortogonalan ako su svaka dva različita kvadrata ortogonalna. Takav skup ortogonalnih kvadrata naziva se skup *međusobno ortogonalnih latinskih kvadrata* (MOLS).

Definicija

Latinski kvadrati L_1 i L_2 reda n su odgovarajući ako svaka superimpozicija bilo kojeg retka od L_1 na bilo koji redak od L_2 daje samo jedan element oblika (a, a) .

Skup $\{L_1, \dots, L_t\}$, $t \geq 2$, latinskih kvadrata reda n za koji vrijedi da su svaka dva različita kvadrata odgovarajuća naziva se skup međusobno odgovarajućih latinskih kvadrata (MSLS).

Lema

Postoji m MOLS reda n ako i samo ako postoji m MSLS reda n .

Dokaz.

Neka su L_1 i L_2 ortogonalni latinski kvadrati reda n sa elementima $\{1, 2, \dots, n\}$. Neka $((i, j), k)$ označava element na poziciji (i, j) . Transformacijom $((i, j), k) \Rightarrow ((k, j), i)$ dobivamo par odgovarajućih latinskih kvadrata. Transformacijom unatrag dobili bi ponovno ortogonalne latinske kvadrate. □

Primjer

Tri međusobno odgovarajuća latinska kvadrata reda 4:

$$L_1 = \begin{bmatrix} 0 & 2 & 3 & 1 \\ 2 & 0 & 1 & 3 \\ 3 & 1 & 0 & 2 \\ 1 & 3 & 2 & 0 \end{bmatrix}, L_2 = \begin{bmatrix} 0 & 3 & 1 & 2 \\ 3 & 0 & 2 & 1 \\ 1 & 2 & 0 & 3 \\ 2 & 1 & 3 & 0 \end{bmatrix}, L_3 = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 2 & 3 \\ 1 & 0 & 3 & 2 \\ 2 & 3 & 0 & 1 \\ 3 & 2 & 1 & 0 \end{bmatrix}$$

Propozicija

Ako postoji m MSLS reda $2n$, gdje je $2n$ red Hadamardove matrice H , tada postoji m MUBH reda $4n^2$.

Dokaz.

Propozicija

Ako postoji m MSLS reda $2n$, gdje je $2n$ red Hadamardove matrice H , tada postoji m MUBH reda $4n^2$.

Dokaz.

Neka su $C_0, C_1, \dots, C_{2n-1}$ matrice koje odgovaraju normaliziranoj Hadamardovoj matrici H reda $2n$. Neka su svi latinski kvadrati nad skupom elemenata $\{0, 1, \dots, 2n - 1\}$. Zamjenimo li element i svakog latinskog kvadrata s matricom C_i , $0 \leq i \leq 2n - 1$, dobili bi m MUBH reda $4n^2$. □

Definicija

Simetrična asocijacijska shema s d klasa sa n -članim skupom vrhova X sastoji se od nenul simetričnih $(0, 1)$ - matrica $A_0, A_1, \dots, A_d$ čiji su retci i stupci indeksirani elementima skupa X takvih da vrijedi:

- 1 $A_0 = I_n$, gdje je I_n jedinična matrica reda n .
- 2 $\sum_{i=0}^d A_i = J_n$, gdje je J_n matrica reda n čiji su svi elementi jednaki 1.
- 3 Postoje $p_{ij}^k \in \mathbb{N}_0$ takvi da je $A_i A_j = \sum_{k=0}^d p_{ij}^k A_k$, za sve indekse i, j .

Iz svojstva 3. slijedi da matrice A_i komutiraju. Vektorski prostor razapet tim matricama tvori komutativnu algebru koju ćemo označavati sa $\mathcal{A}$ i zvati ćemo ju *Bose-Mesnerova algebra*.

Postoji baza za $\mathcal{A}$ sastavljena od primitivnih idempotentna,
 $E_0 = (1/n)J_n, E_1, \dots, E_d$.

Kako su $\{A_0, A_1, \dots, A_d\}$ i $\{E_0, E_1, \dots, E_d\}$ dvije baze za $\mathcal{A}$, onda postoje matrice prijelaza $P = (P_{ij})_{i,j=0}^d$ i $Q = (Q_{ij})_{i,j=0}^d$ takve da vrijedi

$$A_j = \sum_{i=0}^d P_{ij} E_i, \quad E_i = \frac{1}{n} \sum_{j=0}^d Q_{ij} A_j.$$

Nadalje, kako matrice A_i tvore bazu za $\mathcal{A}$ slijedi da je $\mathcal{A}$ zatvorena obzirom na množenje po komponentama $\circ$ (tzv. *Schurov ili Hadamardov produkt*). Definiramo *Kreinove parametre* q_{ij}^k sa

$$E_i \circ E_j = \frac{1}{n} \sum_{k=0}^d q_{ij}^k E_k.$$

Onda je *Kreinova matrica* B_i° definirana sa $B_i^\circ = (q_{ij}^k)_{j,k=0}^d$.

Matrice A_i su matrice susjedstva grafova $\mathcal{G}_i$ bez višestrukih bridova. Za asocijacijsku shemu kažemo da je *imprimitivna* ako je barem jedan od grafova $\mathcal{G}_i$, $i \neq 0$, nepovezan. Tada postoji skup indeksa $\mathcal{I}$ takav da su 0 i odgovarajući indeks i elementi skupa $\mathcal{I}$, te vrijedi $\sum_{j \in \mathcal{I}} A_j = I_p \otimes J_q$, za neke p i q takve da je $1 < p < n$. Dakle, n -člani skup vrhova X je partitioniran na p podskupova veličine q koje zovemo *vlakna*.

Skup $\mathcal{I}$ definira relaciju ekvivalencije $\sim$ na skupu $\{0, 1, \dots, d\}$, $j \sim k$ ako i samo ako je $p_{ij}^k \neq 0$ za neki $i \in \mathcal{I}$. Neka su $\mathcal{I}_0 = \mathcal{I}, \mathcal{I}_1, \dots, \mathcal{I}_t$ klase ekvivalencije na $\{0, 1, \dots, d\}$ obzirom na relaciju $\sim$. Postoje $(0, 1)$ -matrice $\bar{A}_j$ ($0 \leq j \leq t$) takve da vrijedi

$$\sum_{i \in \mathcal{I}_j} A_i = \bar{A}_j \otimes J_q,$$

i te matrice definiraju asocijacijsku shemu nad skupom vlakana koju zovemo *kvocijentna asocijacijska shema* obzirom na $\mathcal{I}$.

Za vlakna U i V označimo sa $\mathcal{I}(U, V)$ skup indeksa matrica susjedstva A_i sa $(A_i)_{u,v}$ za neke $u \in U, v \in V$. Definiramo $(0, 1)$ -matricu A_i^{UV} sa

$$(A_i^{UV})_{xy} = \begin{cases} 1, & \text{ako je } (A_i)_{xy} = 1, x \in U, y \in V, \\ 0, & \text{inače.} \end{cases}$$

Definicija

Za imprimitivnu asocijacijsku shemu kažemo da je uniformna ako pripadna kvocijentna asocijacijska shema ima jednu klasu i postoje cijeli brojevi a_{ij}^k takvi da za sva vlakna U, V, W , $i \in \mathcal{I}(U, V), j \in \mathcal{I}(V, W)$ imamo

$$A_i^{UV} A_j^{VW} = \sum_k a_{ij}^k A_k^{UW}.$$

Neka je $\{H_1, H_2, \dots, H_m\}$, $m \geq 2$, skup međusobno nepristranih regularnih Hadamardovih matrica (MURH) reda $4n^2$. Označimo sa

$$M = \begin{bmatrix} I \\ H_1/2n \\ H_2/2n \\ \vdots \\ H_m/2n \end{bmatrix} \begin{bmatrix} I & H_1^\tau/2n & H_2^\tau/2n & \cdots & H_m^\tau/2n \end{bmatrix}$$

Gramovu matricu skupa matrica $\left\{I, \frac{1}{2n}H_1, \frac{1}{2n}H_2, \dots, \frac{1}{2n}H_m\right\}$. Neka je $B = 2n(M - I)$. Onda je B simetrična $(0, -1, 1)$ - matrica.

Neka je

$$B = B_1 - B_2,$$

gdje su B_1 i B_2 disjunktne $(0, 1)$ - matrice.

Lema (5.1)

Neka su $I = I_{4n^2(m+1)}$, B_1 , B_2 i $B_3 = I_{m+1} \otimes J_{4n^2} - I_{4n^2(m+1)}$ matrice. Te matrice tvore asocijacijsku shemu s 3 klase.

Dokaz.

Presječne brojeve možemo iščitati iz sljedećih jednadžbi:

$$\begin{aligned}B_1^2 &= (2n^2 + n)mI + \left(n^2 + \frac{3}{2}n\right)(m-1)B_1 + \\&\quad + \left(n^2 + \frac{1}{2}n\right)(m-1)B_2 + (n^2 + n)B_3,\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}B_2^2 &= (2n^2 - n)mI + \left(n^2 - \frac{1}{2}n\right)(m-1)B_1 + \\&\quad + \left(n^2 - \frac{3}{2}n\right)(m-1)B_2 + (n^2 - n)B_3,\end{aligned}$$

$$B_1B_2 = \left(n^2 - \frac{1}{2}n\right)(m-1)B_1 + \left(n^2 + \frac{1}{2}n\right)(m-1)B_2 + n^2 m B_3,$$

$$B_1B_3 = (2n^2 + n - 1)B_1 + (2n^2 + n)B_2,$$

$$B_2B_3 = (2n^2 - n)B_1 + (2n^2 - n - 1)B_2.$$

Teorem (5.2)

Neka su B_1 i B_2 matrice definirane kao ranije. Neka vrijedi:

- $A_0 = I_{4n^2(m+1)}$,
- $A_1 = I_{m+1} \otimes I_{2n} \otimes (J_{2n} - I_{2n})$,
- $A_2 = I_{m+1} \otimes (J_{2n} - I_{2n}) \otimes J_{2n}$,
- $A_3 = (J_{m+1} - I_{m+1}) \otimes I_{2n} \otimes J_{2n}$,
- $A_4 = B_1 - A_3$,
- $A_5 = B_2$.

Tada A_0, A_1, A_2, A_3, A_4 i A_5 tvore asocijacijsku shemu s 5 klasa.

Dokaz

Odredit ćemo presječne brojeve koristeći neke od relacija iz Leme 5.1. Primjetimo da su $A_0 + A_1$, A_3 i $A_0 + A_1 + A_2$ blok matrice s blokovima veličina $2n$, $2n$ i $4n^2$ respektivno, gdje je svaki blok ili nul matrica ili matrica sa svim elementima jednakim 1. S druge strane, A_4 i A_5 su blok matrice s blokovima veličine $2n$, gdje je svaki blok ili nul matrica ili matrica za koju vrijedi da je suma svakog retka i suma svakog stupca jednaka n .

Dokaz - nastavak

Sada imamo sljedeće:

$$A_1 A_1 = (2n - 1)A_0 + (2n - 2)A_1.$$

$$A_1 A_2 = (2n - 1)A_2.$$

$$A_1 A_3 = (2n - 1)A_3.$$

$$A_1 A_4 = (n - 1)A_4 + nA_5.$$

$$A_1 A_5 = nA_4 + (n - 1)A_5.$$

Dokaz - nastavak

$$A_2 A_2 = 2n(2n-1)A_0 + 2n(2n-1)A_1 + 2n(2n-2)A_2.$$

$$A_2 A_3 = 2n(A_4 + A_5).$$

$$A_2 A_4 = (2n-1)nA_3 + (2n-2)n(A_4 + A_5).$$

$$A_2 A_5 = (2n-1)nA_3 + (2n-2)n(A_4 + A_5).$$

$$A_3 A_3 = 2mn(A_0 + A_1) + 2n(m-1)A_3.$$

$$A_3 A_4 = mnA_2 + (m-1)n(A_4 + A_5).$$

$$A_3 A_5 = mnA_2 + (m-1)n(A_4 + A_5).$$

Dokaz - nastavak

Koristeći to, činjenicu da vrijedi $A_3 + A_4 = B_1$ i $A_5(A_3 + A_4) = B_2B_1$, te presječne brojeve iz Leme 5.1 dobivamo:

$$\begin{aligned}A_4A_5 &= n^2mA_1 + m(n^2 - n)A_2 + \left(n^2 - \frac{n}{2}\right)(m - 1)A_3 + \\&\quad + \left(n^2 - \frac{3n}{2}\right)(m - 1)A_4 + \left(n^2 - \frac{n}{2}\right)(m - 1)A_5.\end{aligned}$$

Dokaz - nastavak

Konačno, primjetimo da je $A_4 - A_5$ blok matrica s blokovima veličine $2n$, gdje je svaki blok ili nul matrica ili matrica čije su sume redaka i stupaca jednake nuli. Odavdje slijedi da je

$$(A_4 + A_5)(A_4 - A_5) = 0,$$

pa imamo

$$\begin{aligned} A_4 A_4 &= A_5 A_5 = (2n^2 - n)m A_0 + (n^2 - n)m(A_1 + A_2) + \\ &+ (n^2 - \frac{n}{2})(m - 1)(A_3 + A_4) + (n^2 - \frac{3n}{2})(m - 1)A_5. \end{aligned}$$

□

Napomena (5.3)

Asocijacijska shema s 5 klasa je uniformna. Svaka dva vlakna definiraju koherentnu konfiguraciju. Svojstvene matrice i matrica B_5° su:

$$P = \begin{bmatrix} 1 & 2n-1 & 2n(2n-1) & 2nm & n(2n-1)m & n(2n-1)m \\ 1 & -1 & 0 & 0 & nm & -nm \\ 1 & 2n-1 & -2n & 2nm & -nm & -nm \\ 1 & 2n-1 & -2n & -2n & n & n \\ 1 & -1 & 0 & 0 & -n & n \\ 1 & 2n-1 & 2n(2n-1) & -2n & -n(2n-1) & -n(2n-1) \end{bmatrix},$$

$$Q = \begin{bmatrix} 1 & 2n(2n-1) & 2n-1 & (2n-1)m & 2n(2n-1)m & m \\ 1 & -2n & 2n-1 & (2n-1)m & -2nm & m \\ 1 & 0 & -1 & -m & 0 & m \\ 1 & 0 & 2n-1 & -2n+1 & 0 & -1 \\ 1 & 2n & -1 & 1 & -2n & -1 \\ 1 & -2n & -1 & 1 & 2n & -1 \end{bmatrix},$$

$$B_5^{\circ} = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & m & m-1 & 0 & 0 \\ 0 & m & 0 & 0 & m-1 & 0 \\ m & 0 & 0 & 0 & 0 & m-1 \end{bmatrix}.$$

Napomena (5.4)

Svojstvene matrice i matrica B_1° asocijacijske sheme s tri klase su:

$$P = \begin{bmatrix} 1 & n(2n+1)m & n(2n-1)m & 4n^2 - 1 \\ 1 & nm & -nm & -1 \\ 1 & -n & n & -1 \\ 1 & -n(2n+1) & -n(2n-1) & 4n^2 - 1 \end{bmatrix},$$

$$Q = \begin{bmatrix} 1 & 4n^2 - 1 & (4n^2 - 1)m & m \\ 1 & 2n - 1 & -2n + 1 & 1 \\ 1 & -2n - 1 & 2n + 1 & 1 \\ 1 & -1 & -m & m \end{bmatrix},$$

$$B_1^\circ = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 & 0 \\ 4n^2 - 1 & \frac{2(2n^2 - m - 1)}{m+1} & \frac{4n^2}{m+1} & 0 \\ 0 & \frac{4n^2 m}{m+1} & \frac{(4n^2 - 2)m - 2}{m+1} & 4n^2 - 1 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \end{bmatrix}.$$

Teorem (5.5)

Prepostavimo da postoji asocijacijska shema sa svojstvenim matricama P i Q kao u Napomeni 5.3. Tada postoji skup MUBH $\{H_1, \dots, H_m\}$ reda $4n^2$.

Dokaz

Neka su $A_0, A_1, \dots, A_5$ matrice susjedstva koje tvore asocijacijsku shemu čije su svojstvene matrice P i Q . Neka je $B_0 = A_0$, $B_1 = A_3 + A_4$, $B_2 = A_5$ i $B_3 = A_1 + A_2$. Po Napomeni 5.4 matrice B_i tvore SSSD. Presložimo vrhove tako da je $B_3 = I_{m+1} \otimes J_{4n^2} - I_{4n^2(m+1)}$.

Dokaz - nastavak

Prvo određujemo oblik matrice A_3 . Kako je A_1 matrica susjedstva imprimitivnog jako regularnog grafa sa svojstvenim vrijednostima $2n - 1$ i -1 čije su kratnosti $2n(m + 1)$ i $2n(2n - 1)(m + 1)$, onda A_1 nakon preslagivanja vrhova postaje $I_{2n(m+1)} \otimes (J_{2n} - I_{2n})$. Kako je $B_3 = I_{m+1} \otimes J_{4n^2} - I_{4n^2(m+1)} = A_1 + A_2$, onda A_2 ima željeni oblik. Nadalje, kako su B_3 i A_3 disjunktne i $A_2 A_3 = 2n(A_4 + A_5)$, dobivamo $A_3 = (J_{m+1} - I_{m+1}) \otimes I_{2n} \otimes J_{2n}$.

Dokaz - nastavak

Neka je $G = (m + 1)(E_0 + E_1 + E_2)$. Imamo

$$\begin{aligned} G &= (m + 1)(E_0 + E_1 + E_2) \\ &= \frac{1}{4n^2} \sum_{i=0}^5 (Q_{0,i} + Q_{1,i} + Q_{2,i}) A_i \\ &= A_0 + \frac{1}{2n} A_3 + \frac{1}{2n} A_4 - \frac{1}{2n} A_5. \end{aligned}$$

Dokaz - nastavak

Kako je $A_3 + A_4 + A_5 = (J_{m+1} - I_{m+1}) \otimes J_{2n} \otimes I_{2n}$, G je oblika

$$G = \begin{bmatrix} I_{4n^2} & \frac{1}{2n}H_{1,2} & \cdots & \frac{1}{2n}H_{1,m+1} \\ \frac{1}{2n}H_{2,1} & I_{4n^2} & \cdots & \frac{1}{2n}H_{2,m+1} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ \frac{1}{2n}H_{m+1,1} & \frac{1}{2n}H_{m+1,2} & \cdots & I_{4n^2} \end{bmatrix},$$

gdje je $H_{i,j}$ ($i \neq j$) $(1, -1)$ - matrica.

Dokaz - nastavak

Tvrdimo da su $H_k := H_{k+1,1}$ ($1 \leq k \leq m$) MUBH. Označimo sa $\bar{A}$ podmatricu od A čiji su elementi u retcima i stupcima prvog i $(k+1)$ bloka. Promatramo glavnu podmatricu $\bar{G}$. Kako je asocijacijska shema uniformna, stavljajući $m = 1$ i restrikcijom na indekse prvog i drugog bloka dobivamo asocijacijsku shemu sa svojstvenom matricom $\bar{P} = (\bar{P}_{ij})_{i,j=0}^5$.

Dokaz - nastavak

Kako je $\overline{G} = (m+1)(\overline{E}_0 + \overline{E}_1 + \overline{E}_2)$ i $\frac{m+1}{2}\overline{E}_i$ ($i = 0, 1, 2$) su primitivne idempotente dobivene podsheme, imamo $\overline{G}^2 = 2\overline{G}$. Iz

$$\overline{G} = \begin{bmatrix} I_{4n^2} & \frac{1}{2n} H_k^\tau \\ \frac{1}{2n} H_k & I_{4n^2} \end{bmatrix} \text{ slijedi}$$

$$\begin{bmatrix} I_{4n^2} + \frac{1}{4n^2} H_k^\tau H_k & \frac{1}{n} H_k^\tau \\ \frac{1}{n} H_k & I_{4n^2} + \frac{1}{4n^2} H_k H_k^\tau \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2I_{4n^2} & \frac{1}{n} H_k^\tau \\ \frac{1}{n} H_k & 2I_{4n^2} \end{bmatrix}.$$

Odavdje slijedi da je H_k Hadamardova matrica reda $4n^2$.

Pokažimo sada da je H_k Bushovog tipa.

Dokaz - nastavak

$$\begin{aligned}\overline{A}_3 \overline{G} &= (m+1) \overline{A}_3 (\overline{E}_0 + \overline{E}_1 + \overline{E}_2) \\&= (m+1) \left(\sum_{i=0}^5 \overline{P}_{i3} \overline{E}_i \right) (\overline{E}_0 + \overline{E}_1 + \overline{E}_2) \\&= (m+1) \left(\sum_{i=0}^2 \overline{P}_{i3} \overline{E}_i \right) = 2n(m+1)(\overline{E}_0 + \overline{E}_2) \\&= 2n(m+1) \left(\frac{1}{4n^2(m+1)} \sum_{i=0}^5 (\overline{Q}_{i,0} + \overline{Q}_{i,2}) \overline{A}_i \right) \\&= (A_0 + A_1 + A_3) \\&= \begin{bmatrix} I_{2n} \otimes J_{2n} & I_{2n} \otimes J_{2n} \\ I_{2n} \otimes J_{2n} & I_{2n} \otimes J_{2n} \end{bmatrix}. \end{aligned} \tag{1}$$

Dokaz - nastavak

$$\begin{aligned}\overline{A}_3 \overline{G} &= \begin{bmatrix} 0 & I_{2n} \otimes J_{2n} \\ I_{2n} \otimes J_{2n} & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} I_{4n^2} & \frac{1}{2n} H_k^\tau \\ \frac{1}{2n} H_k & I_{4n^2} \end{bmatrix} \\ &= \begin{bmatrix} \frac{1}{2n} (I_{2n} \otimes J_{2n}) H_k & I_{2n} \otimes J_{2n} \\ I_{2n} \otimes J_{2n} & \frac{1}{2n} (I_{2n} \otimes J_{2n}) H_k^\tau \end{bmatrix}. \end{aligned} \quad (2)$$

Uspoređujući (1) i (2) dobijemo

$$(I_{2n} \otimes J_{2n}) H_k = (I_{2n} \otimes J_{2n}) H_k^\tau = 2n(I_{2n} \otimes J_{2n}).$$

Iz Leme 2.7 slijedi da je H_k Hadamardova matrica Bushovog tipa.

Dokaz - nastavak

Konačno, pokažimo da su matrice $H_1, \dots, H_m$ međusobno nepristrane. Neka su $k, k' \in \mathbb{N}$ takvi da je $1 \leq k < k' \leq m$.

Označimo sa $\tilde{A}$ podmatricu vrhova koji leže u retcima i stupcima prvog, $(k+1)$ i $(k'+1)$ bloka. Onda je $\tilde{G}^2 = 3\tilde{G}$. Uspoređujući $(2, 3)$ - blok, dobivamo

$$\frac{1}{4n^2} H_k H_{k'}^\tau + \frac{1}{2n} I_{4n^2} H_{k+1, k'+1} + \frac{1}{2n} H_{k+1, k'+1} I_{4n^2} = \frac{3}{2n} H_{k+1, k'+1},$$

odnosno $\frac{1}{4n^2} H_k H_{k'}^\tau = \frac{1}{2n} H_{k+1, k'+1}$. Kako je $H_{k+1, k'+1}$ $(1, -1)$ - matrica, slijedi da su H_k i $H_{k'}$ nepristrane.

